

İşbu rapordaki tüm bilgi ve değerlendirmeler, açık istatistikî kaynaklara ait veriler ve Kırgızistan’da yerleşik muhtelif firmalarla gerçekleştirilen görüşmelerde edinilen firma beyanlarına dayanmaktadır. Rapor, muhtemel pazar durumlarına dair yalnızca bilgilendirme amaçlı olarak hazırlanmış olup bağlayıcılığı veya resmîliği bulunmamakta ve Müşavirliğimiz rapor ve içeriğine ilişkin herhangi bir sorumluluk üstlenmemektedir.

BİŞKEK TİCARET MÜŞAVİRLİĞİ

RUSYA-UKRAYNA KRİZİNİN KIRGIZİSTAN PAZARINDA İHRACATÇILARIMIZ AÇISINDAN ORTAYA ÇIKARABİLECEĞİ MUHTEMEL POTANSİYEL FIRSATLAR

ABD ve Avrupa Birliği’nin Rusya’ya karşı uygulamaya koyduğu yaptırımlar dolayısıyla Rus ekonomisinin yanı sıra Rusya’nın ikili ticari ilişkilerinin de etkilenmesi beklenmektedir. Rusya-Kırgızistan ticari ilişkilerinin de hem mevcut kriz ortamının Rus endüstrisi ve dış ticareti üzerindeki etkileri hem de Rusya’ya yönelik uygulanan yaptırımlar dolayısıyla bir takım değişikliklere maruz kalması muhtemeldir. Aynı şekilde, bahse konu kriz ortamının, özellikle Ukrayna’nın üretim ve dış ticareti üzerindeki muhtemel etkileri nedeniyle Ukrayna-Kırgızistan ticari ilişkilerini etkilemesi ihtimal dâhilindedir. Bu rapor, her iki ülkenin Kırgızistan ile olan ticari ilişkilerinin mevcut kriz ortamından belirli düzeyde etkilenebileceği ihtimalinden hareketle, ihracatçılarımız açısından Kırgızistan pazarında ortaya çıkabilecek muhtemel potansiyel fırsatların tespit edilmesine katkı sağlama amaçlı hazırlanmıştır. Rapor kapsamında, ilk olarak, Rusya’nın Avrupa Birliği’nden mal ithalatı merceğe altına alınarak, Rusya’nın hangi mal kategorilerinde Avrupa Birliği’ne ne kadar bağımlı olduğu tespit edilmeye çalışılacak; daha sonra bağımlılık seviyesinin yüksekliğine göre tespit edilen mal listesinde, Kırgızistan’ın Rusya’ya bağımlılık derecesi incelenecektir. İkinci başlık altında ise, Kırgızistan’ın Ukrayna’dan ithalatı incelenerek, mevcut askeri çatışma ortamında Ukrayna’nın Kırgızistan pazarına mal tedarikinde zorluk yaşayacağı mal kategorileri bağımlılık seviyesinin yüksekliğine göre belirlenmeye çalışılacaktır. Bu şekilde, mevcut krizin ve yaptırımlardan etkilenmesi beklenen AB-Rusya-Kırgızistan ile Ukrayna-Kırgızistan ticari ilişkilerinin Kırgızistan ticaret kanalında ve pazarında ihracatçılarımıza sunması muhtemel fırsatların tespit edilmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte, vurgulanması gereken husus, bu rapor kapsamında “yaptırımların etkisi” ifadesinden anlaşılması gereken, yaptırımların belirli sektörleri/mal gruplarını hedef aldığı varsayımı ve sektör/mal grubu spesifik etkilerinin analiz edilmeye çalışıldığı değil; genel olarak yaptırımların ikili ticaretleri olumsuz etkileyeceği varsayımından hareket edilmiştir. Bahse konu analizde veri seti olarak Uluslararası Ticaret Merkezi’nin TradeMap veri tabanı Armonize Sistem 4’lü ürün kodu (HS4) bazında değerlendirme için kullanılmıştır.

1. AB-Rusya-Kırgızistan Ticareti

Tablo 1.1 Rusya'nın AB'den ve Tüm Dünya'dan İthalatı (Milyon ABD Doları)

HS 4 Kodu	Ürün Grubu	Rusya'nın AB'den İthalatı			Rusya'nın AB'den İthalatı İçindeki Payı	Rusya'nın AB'den İthalatının Dünya İthalatı İçindeki Payı
		2019	2020	2021	2021	2021
'TOTAL	All products	84.607	78.664	93.958	100%	32%
'3004	"Medicaments consisting of mixed or unmixed products for therapeutic or prophylactic uses, ...	7.017	4.740	6.224	6,6%	66%
'9999	Commodities not elsewhere specified	1.936	3.186	5.546	5,9%	40%
'8708	Parts and accessories for tractors, motor vehicles for the transport of ten or more persons, ...	3.322	3.045	3.620	3,9%	34%
'8703	Motor cars and other motor vehicles principally designed for the transport of persons, incl. ...	3.078	1.962	2.904	3,1%	36%
'3002	Human blood; animal blood prepared for therapeutic, prophylactic or diagnostic uses; antisera ...	1.710	1.490	1.762	1,9%	50%
'8419	Machinery, plant or laboratory equipment whether or not electrically heated (excluding furnaces, ...	1.498	1.836	1.705	1,8%	45%
'8481	Taps, cocks, valves and similar appliances for pipes, boiler shells, tanks, vats or the like, ...	1.151	1.149	1.261	1,3%	49%
'8479	Machines and mechanical appliances having individual functions, not specified or included elsewhere ...	975	938	1.230	1,3%	60%
'8471	Automatic data-processing machines and units thereof; magnetic or optical readers, machines ...	1.104	1.116	1.119	1,2%	14%
'8421	Centrifuges, incl. centrifugal dryers (excluding those for isotope separation); filtering or ...	902	888	1.026	1,1%	51%
'8701	Tractors (other than tractors of heading 8709)	887	613	996	1,1%	63%
'9018	Instruments and appliances used in medical, surgical, dental or veterinary sciences, incl. ...	737	754	903	1,0%	35%
'2204	Wine of fresh grapes, incl. fortified wines; grape must, partly fermented and of an actual ...	777	754	898	1,0%	72%
'8413	Pumps for liquids, whether or not fitted with a measuring device (excluding ceramic pumps and ...	747	704	828	0,9%	45%
'8537	Boards, panels, consoles, desks, cabinets and other bases, equipped with two or more apparatus ...	617	676	724	0,8%	50%
'8716	Trailers and semi-trailers; other vehicles, not mechanically propelled (excluding railway and ...	500	450	711	0,8%	70%
'8414	Air or vacuum pumps (excluding gas compound elevators and pneumatic elevators and conveyors); ...	739	670	690	0,7%	39%
'3304	Beauty or make-up preparations and preparations for the care of the skin, incl. sunscreen or ...	712	525	674	0,7%	52%

'8483	Transmission shafts, incl. camshafts and crankshafts, and cranks; bearing housings and plain ...	569	584	669	0,7%	51%
'8422	Dishwashing machines; machinery for cleaning or drying bottles or other containers; machinery ...	776	670	667	0,7%	68%
'8428	Lifting, handling, loading or unloading machinery, e.g. lifts, escalators, conveyors, teleferics ...	658	668	655	0,7%	57%
'8704	Motor vehicles for the transport of goods, incl. chassis with engine and cab	634	425	646	0,7%	28%
'7326	Articles of iron or steel, n.e.s. (excluding cast articles)	603	590	644	0,7%	45%
'4011	New pneumatic tyres, of rubber	564	472	627	0,7%	30%
'2710	Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals (excluding crude); preparations containing ...	522	489	616	0,7%	46%
'2309	Preparations of a kind used in animal feeding	521	565	612	0,7%	66%
'3926	Articles of plastics and articles of other materials of heading 3901 to 3914, n.e.s.	541	538	610	0,6%	37%
'8536	Electrical apparatus for switching or protecting electrical circuits, or for making connections ...	568	554	609	0,6%	40%
'8408	"Compression-ignition internal combustion piston engine ""diesel or semi-diesel engine""	478	438	591	0,6%	46%
'8517	Telephone sets, incl. telephones for cellular networks or for other wireless networks; other ...	485	582	585	0,6%	5%
'8516	Electric instantaneous or storage water heaters and immersion heaters; electric space-heating ...	511	500	584	0,6%	26%
'4810	"Paper and paperboard, coated on one or both sides with kaolin ""China clay"" or other inorganic ...	489	476	576	0,6%	80%
'3402	Organic surface-active agents (excluding soap); surface-active preparations, washing preparations, ...	506	503	568	0,6%	69%
'3907	Polyacetals, other polyethers and epoxide resins, in primary forms; polycarbonates, alkyd resins, ...	448	443	564	0,6%	40%
'3302	Mixtures of odoriferous substances and mixtures, incl. alcoholic solutions, based on one or ...	423	469	555	0,6%	69%
'8433	Harvesting or threshing machinery, incl. straw or fodder balers; grass or hay mowers; machines ...	342	325	538	0,6%	62%
'4811	Paper, paperboard, cellulose wadding and webs of cellulose fibres, coated, impregnated, covered, ...	484	455	530	0,6%	72%
'8302	Base metal mountings, fittings and similar articles suitable for furniture, doors, staircases, ...	449	442	507	0,5%	40%
'2106	Food preparations, n.e.s.	390	401	498	0,5%	55%
'1806	Chocolate and other food preparations containing cocoa	455	426	497	0,5%	77%
'9403	Furniture and parts thereof, n.e.s. (excluding seats and medical, surgical, dental or veterinary ...	422	401	481	0,5%	42%
'3303	Perfumes and toilet waters (excluding aftershave lotions, personal deodorants and hair lotions)	507	307	481	0,5%	88%
'3808	Insecticides, rodenticides, fungicides, herbicides, anti-sprouting products and plant-growth ...	454	497	477	0,5%	59%

'8707	Bodies, incl. cabs, for tractors, motor vehicles for the transport of ten or more persons, ...	785	613	474	0,5%	24%
'3920	Plates, sheets, film, foil and strip, of non-cellular plastics, not reinforced, laminated, ...	393	396	468	0,5%	36%
'8502	Electric generating sets and rotary converters	472	595	468	0,5%	57%
'7401	"Copper mattes; cement copper ""precipitated copper"""	17	359	453	0,5%	76%
'3824	Prepared binders for foundry moulds or cores; chemical products and preparations for the chemical ...	400	385	444	0,5%	56%
'3909	Amino-resins, phenolic resins and polyurethanes, in primary forms	297	281	434	0,5%	58%
'3901	Polymers of ethylene, in primary forms	332	304	432	0,5%	37%
'8407	Spark-ignition reciprocating or rotary internal combustion piston engine	405	405	425	0,5%	28%
'8501	Electric motors and generators (excluding generating sets)	401	440	425	0,5%	41%
'3208	Paints and varnishes, incl. enamels and lacquers, based on synthetic polymers or chemically ...	423	400	422	0,4%	79%
'8432	Agricultural, horticultural or forestry machinery for soil preparation or cultivation (excluding ...	237	268	419	0,4%	61%
'8436	Agricultural, horticultural, forestry, poultry-keeping or bee-keeping machinery, incl. germination ...	512	404	406	0,4%	79%
'8429	Self-propelled bulldozers, angledozers, graders, levellers, scrapers, mechanical shovels, excavators, ...	366	271	406	0,4%	15%
'8474	Machinery for sorting, screening, separating, washing, crushing, grinding, mixing or kneading ...	359	299	401	0,4%	44%
'6403	Footwear with outer soles of rubber, plastics, leather or composition leather and uppers of ...	439	369	400	0,4%	25%
'8438	Machinery, not specified or included elsewhere in this chapter, for the industrial preparation ...	419	506	394	0,4%	69%
'3917	Tubes, pipes and hoses, and fittings therefor, e.g. joints, elbows, flanges, of plastics	339	346	390	0,4%	57%
'3305	Preparations for use on the hair	356	322	388	0,4%	74%
'2208	Undenatured ethyl alcohol of an alcoholic strength of < 80%; spirits, liqueurs and other spirituous ...	390	321	370	0,4%	31%
'4016	Articles of vulcanised rubber (excluding hard rubber), n.e.s.	309	286	365	0,4%	44%
'8427	Fork-lift trucks; other works trucks fitted with lifting or handling equipment (excluding straddle ...	284	268	356	0,4%	50%
'8424	Mechanical appliances, whether or not hand-operated, for projecting, dispersing or spraying ...	277	305	354	0,4%	43%
'8544	"Insulated ""incl. enamelled or anodised"" wire, cable ""incl. coaxial cable"" and other insulated ...	281	329	349	0,4%	27%
'8431	Parts suitable for use solely or principally with the machinery of heading 8425 to 8430, n.e.s.	307	330	347	0,4%	36%
'8477	Machinery for working rubber or plastics or for the manufacture of products from these materials, ...	275	303	343	0,4%	45%
'3921	Plates, sheets, film, foil and strip, of plastics, reinforced, laminated, supported or similarly ...	344	309	336	0,4%	47%

'2203	Beer made from malt	246	284	331	0,4%	80%
'3403	Lubricant preparations, incl. cutting-oil preparations, bolt or nut release preparations, anti-rust ...	291	277	327	0,3%	70%
'8418	Refrigerators, freezers and other refrigerating or freezing equipment, electric or other; heat ...	356	338	326	0,3%	30%
'1905	Bread, pastry, cakes, biscuits and other bakers' wares, whether or not containing cocoa; communion ...	303	298	325	0,3%	75%
'7308	"Structures and parts of structures ""e.g., bridges and bridge-sections, lock-gates, towers, ...	279	273	317	0,3%	40%
'9021	Orthopaedic appliances, incl. crutches, surgical belts and trusses; splints and other fracture ...	317	262	304	0,3%	39%
'2933	Heterocyclic compounds with nitrogen hetero-atom[s] only	246	269	304	0,3%	29%
'3811	Anti-knock preparations, oxidation inhibitors, gum inhibitors, viscosity improvers, anti-corrosive ...	255	249	301	0,3%	80%
'8412	Engines and motors (excluding steam turbines, internal combustion piston engine, hydraulic ...	317	259	294	0,3%	38%
'9401	Seats, whether or not convertible into beds, and parts thereof, n.e.s. (excluding medical, ...	314	271	292	0,3%	24%
'8409	Parts suitable for use solely or principally with internal combustion piston engine of heading ...	277	244	291	0,3%	35%
'8504	Electrical transformers, static converters, e.g. rectifiers, and inductors; parts thereof	337	293	288	0,3%	19%
'7318	Screws, bolts, nuts, coach screws, screw hooks, rivets, cotters, cotter pins, washers, incl. ...	251	235	285	0,3%	25%
'8411	Turbojets, turbopropellers and other gas turbines	239	213	284	0,3%	19%
'9027	Instruments and apparatus for physical or chemical analysis, e.g. polarimeters, refractometers, ...	242	239	280	0,3%	34%
'3906	Acrylic polymers, in primary forms	236	215	273	0,3%	57%
'9022	Apparatus based on the use of X-rays or of alpha, beta or gamma radiations, whether or not ...	232	271	269	0,3%	39%
'3006	Pharmaceutical preparations and products of subheadings 3006.10.10 to 3006.60.90	334	265	260	0,3%	67%
'8507	Electric accumulators, incl. separators therefor, whether or not square or rectangular; parts ...	203	195	252	0,3%	29%
'8426	Ships' derricks; cranes, incl. cable cranes (excluding wheel-mounted cranes and vehicle cranes ...	196	209	252	0,3%	49%
'8903	Yachts and other vessels for pleasure or sports; rowing boats and canoes	34	45	250	0,3%	78%
'3919	Self-adhesive plates, sheets, film, foil, tape, strip and other flat shapes, of plastics, whether ...	204	211	248	0,3%	48%
'8430	Moving, grading, levelling, scraping, excavating, tamping, compacting, extracting or boring ...	290	218	248	0,3%	48%
'8415	Air conditioning machines comprising a motor-driven fan and elements for changing the temperature ...	254	246	245	0,3%	24%

'4202	Trunks, suitcases, vanity cases, executive-cases, briefcases, school satchels, spectacle cases, ...	196	187	243	0,3%	27%
'8482	Ball or roller bearings (excluding steel balls of heading 7326); parts thereof	240	208	243	0,3%	40%
'3904	Polymers of vinyl chloride or of other halogenated olefins, in primary forms	164	169	242	0,3%	58%
'3923	Articles for the conveyance or packaging of goods, of plastics; stoppers, lids, caps and other ...	212	216	241	0,3%	32%
'9619	Sanitary towels (pads) and tampons, napkins and napkin liners for babies, and similar articles, ...	284	228	238	0,3%	49%
'3214	Glaziers' putty, grafting putty, resin cements, caulking compounds and other mastics; painters' ...	218	201	230	0,2%	74%
'6907	Unglazed ceramic flags and paving, hearth or wall tiles; unglazed ceramic mosaic cubes and ...	216	191	228	0,2%	49%
'9031	Measuring or checking instruments, appliances and machines not elsewhere specified in chapter ...	222	225	226	0,2%	45%
'2818	Artificial corundum, whether or not chemically defined; aluminium oxide; aluminium hydroxide	206	162	224	0,2%	12%
'8465	Machine tools, incl. machines for nailing, stapling, glueing or otherwise assembling, for working ...	153	172	220	0,2%	48%
'7210	"Flat-rolled products of iron or non-alloy steel, of a width \geq 600 mm, hot-rolled or cold-rolled ...	233	189	217	0,2%	18%
'8512	Electrical lighting or signalling equipment (excluding lamps of heading 8539), windscreen wipers, ...	217	198	214	0,2%	26%
'3902	Polymers of propylene or of other olefins, in primary forms	171	164	213	0,2%	37%
'0901	Coffee, whether or not roasted or decaffeinated; coffee husks and skins; coffee substitutes ...	181	184	211	0,2%	27%
'1901	Malt extract; food preparations of flour, groats, meal, starch or malt extract, not containing ...	205	209	210	0,2%	59%
'8439	Machinery for making pulp of fibrous cellulosic material or for making or finishing paper or ...	251	131	209	0,2%	64%
'0407	Birds' eggs, in shell, fresh, preserved or cooked	232	220	206	0,2%	66%
'6204	Women's or girls' suits, ensembles, jackets, blazers, dresses, skirts, divided skirts, trousers, ...	206	183	200	0,2%	18%
'8538	Parts suitable for use solely or principally with the apparatus of heading 8535, 8536 or 8537, ...	190	183	198	0,2%	51%
'7113	Articles of jewellery and parts thereof, of precious metal or of metal clad with precious metal ...	141	118	195	0,2%	48%
'9026	Instruments and apparatus for measuring or checking the flow, level, pressure or other variables ...	179	185	190	0,2%	50%
'3506	Prepared glues and other prepared adhesives, n.e.s.; products suitable for use as glues or ...	165	165	189	0,2%	62%
'0602	Live plants incl. their roots, cuttings and slips; mushroom spawn (excluding bulbs, tubers, ...	155	145	188	0,2%	87%

'8511	Electrical ignition or starting equipment of a kind used for spark-ignition or compression-ignition ...	138	137	187	0,2%	37%
'3815	Reaction initiators, reaction accelerators and catalytic preparations, n.e.s. (excluding rubber ...	150	190	185	0,2%	42%
'3003	Medicaments consisting of two or more constituents mixed together for therapeutic or prophylactic ...	246	203	182	0,2%	85%
'8528	Monitors and projectors, not incorporating television reception apparatus; reception apparatus ...	117	118	181	0,2%	12%
'3307	Shaving preparations, incl. pre-shave and aftershave products, personal deodorants, bath and ...	188	160	181	0,2%	56%
'0603	Cut flowers and flower buds of a kind suitable for bouquets or for ornamental purposes, fresh, ...	103	67	179	0,2%	36%
'8207	"Tools, interchangeable, for hand tools, whether or not power-operated, or for machine tools ...	215	200	177	0,2%	26%
'8467	Tools for working in the hand, pneumatic, hydraulic or with self-contained electric or non-electric ...	122	132	175	0,2%	16%
'2103	Sauce and preparations therefor; mixed condiments and mixed seasonings; mustard flour and meal, ...	162	166	171	0,2%	60%
'8443	Printing machinery used for printing by means of plates, cylinders and other printing components ...	137	123	169	0,2%	16%
'2934	Nucleic acids and their salts, whether or not chemically defined; heterocyclic compounds (excluding ...	83	94	169	0,2%	27%
'2937	"Hormones, prostaglandins, thromboxanes and leukotrienes, natural or reproduced by synthesis; ...	195	203	165	0,2%	83%
'3507	Enzymes; prepared enzymes, n.e.s.	87	96	163	0,2%	81%
'1209	Seeds, fruits and spores, for sowing (excluding leguminous vegetables and sweetcorn, coffee, ...	120	142	158	0,2%	61%
'8462	Machine tools, incl. presses, for working metal by forging, hammering or die-stamping; machine ...	119	150	157	0,2%	46%
'6110	Jerseys, pullovers, cardigans, waistcoats and similar articles, knitted or crocheted (excluding ...	137	125	156	0,2%	15%
'9503	"Tricycles, scooters, pedal cars and similar wheeled toys; dolls' carriages; dolls; other toys; ...	159	144	156	0,2%	11%
'7616	Articles of aluminium, n.e.s.	155	126	155	0,2%	43%
'8901	Cruise ships, excursion boats, ferry-boats, cargo ships, barges and similar vessels for the ...	95	141	151	0,2%	4%
'3903	Polymers of styrene, in primary forms	100	88	149	0,2%	46%
'4819	Cartons, boxes, cases, bags and other packing containers, of paper, paperboard, cellulose wadding ...	160	145	149	0,2%	54%
'2005	Other vegetables prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid, not frozen ...	162	144	147	0,2%	61%
'2905	Acyclic alcohols and their halogenated, sulphonated, nitrated or nitrosated derivatives	106	109	145	0,2%	39%
'8403	Central heating boilers, non-electric; parts thereof (excluding vapour generating boilers and ...	138	135	145	0,2%	54%

'3816	Refractory cements, mortars, concretes and similar compositions (excluding preparations based ...	139	132	143	0,2%	66%
'3209	Paints and varnishes, incl. enamels and lacquers, based on synthetic polymers or chemically ...	121	115	142	0,2%	69%
'8515	Electric, incl. electrically heated gas, laser or other light or photon beam, ultrasonic, electron ...	150	131	140	0,1%	33%
'3215	Printing ink, writing or drawing ink and other inks, whether or not concentrated or solid	142	123	137	0,1%	48%
'3822	Diagnostic or laboratory reagents on a backing, prepared diagnostic or laboratory reagents ...	97	102	137	0,1%	34%
'7307	"Tube or pipe fittings ""e.g. couplings, elbows, sleeves"", of iron or steel"	157	130	136	0,1%	35%
'2202	Waters, incl. mineral waters and aerated waters, containing added sugar or other sweetening ...	92	97	136	0,1%	50%
'9032	Regulating or controlling instruments and apparatus (excluding taps, cocks and valves of heading ...	161	135	135	0,1%	36%
'8523	"Discs, tapes, solid-state non-volatile storage devices, ""smart cards"" and other media for ...	104	137	134	0,1%	20%
'8416	Furnace burners for liquid fuel, for pulverised solid fuel or for gas; mechanical stokers, ...	82	83	131	0,1%	83%
'9405	Lamps and lighting fittings, incl. searchlights and spotlights, and parts thereof, n.e.s; illuminated ...	145	114	131	0,1%	13%
'8480	Moulding boxes for metal foundry; mould bases; moulding patterns; moulds for metal (other than ...	133	134	130	0,1%	36%
'7404	Waste and scrap, of copper (excluding ingots or other similar unwrought shapes, of remelted ...	183	260	129	0,1%	29%

Tablo 1.1'de kullanılan analiz kriterleri bağlamında, Rusya'nın AB'den ithalatının, Rusya'nın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının %30'un üzerinde olduğu mal grupları **açık kırmızı renk** ile; %60 ve üzeri olan mal grupları **koyu kırmızı renk** ile işaretlenmiştir.

Tablo 1.2 Kırgızistan'ın Rusya'dan ve Tüm Dünya'dan İthalatı (Milyon ABD Doları)

HS4 Kodu	Ürün Grubu	Kırgızistan (KG)'ın Rusya'dan İthalatı			KG'ın Rusya'dan İthalatı İçindeki Payı	KG'ın Rusya'dan İthalatının Dünya İthalatı İçindeki Payı	Fırsat Düzeyi
		2019	2020	2021	2021	2021	
	All products	1.362	1.316	1.872	100%	34%	
'2710	Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals (excluding crude); preparations containing ...	492	388	666	35,6%	93%	
'7214	Bars and rods, of iron or non-alloy steel, not further worked than forged, hot-rolled, hot-drawn ...	58	51	77	4,1%	95%	
'2711	Petroleum gas and other gaseous hydrocarbons	41	48	68	3,6%	65%	
'8703	Motor cars and other motor vehicles principally designed for the transport of persons, incl. ...	3	30	64	3,4%	43%	

'1512	Sunflower-seed, safflower or cotton-seed oil and fractions thereof, whether or not refined, ...	25	28	34	1,8%	72%	
'1806	Chocolate and other food preparations containing cocoa	31	23	31	1,6%	70%	
'0713	Dried leguminous vegetables, shelled, whether or not skinned or split	1	11	31	1,6%	75%	
'1001	Wheat and meslin	1	21	30	1,6%	58%	
'1905	Bread, pastry, cakes, biscuits and other bakers' wares, whether or not containing cocoa; communion ...	27	27	30	1,6%	72%	
'4410	"Particle board, oriented strand board ""OSB"" and similar board ""e.g. waferboard"" of wood ...	23	16	28	1,5%	91%	
'3004	"Medicaments consisting of mixed or unmixed products for therapeutic or prophylactic uses, ...	22	32	26	1,4%	16%	
'7306	"Tubes, pipes and hollow profiles ""e.g., open seam or welded, riveted or similarly closed"" , ...	28	55	24	1,3%	82%	
'7208	Flat-rolled products of iron or non-alloy steel, of a width >= 600 mm, hot-rolled, not clad, ...	26	30	23	1,2%	69%	
'2202	Waters, incl. mineral waters and aerated waters, containing added sugar or other sweetening ...	15	12	18	1,0%	34%	
'8418	Refrigerators, freezers and other refrigerating or freezing equipment, electric or other; heat ...	8	9	18	1,0%	63%	
'0203	Meat of swine, fresh, chilled or frozen	2	2	17	0,9%	99%	
'7210	"Flat-rolled products of iron or non-alloy steel, of a width >= 600 mm, hot-rolled or cold-rolled ...	13	8	17	0,9%	42%	
'9619	Sanitary towels (pads) and tampons, napkins and napkin liners for babies, and similar articles, ...	3	3	17	0,9%	50%	
'3102	Mineral or chemical nitrogenous fertilisers (excluding those in pellet or similar forms, or ...	10	12	17	0,9%	41%	
'4411	Fibreboard of wood or other ligneous materials, whether or not agglomerated with resins or ...	12	12	16	0,9%	77%	
'2106	Food preparations, n.e.s.	8	8	15	0,8%	45%	
'3402	Organic surface-active agents (excluding soap); surface-active preparations, washing preparations, ...	14	12	12	0,6%	54%	
'4407	Wood sawn or chipped lengthwise, sliced or peeled, whether or not planed, sanded or end-jointed, ...	4	9	11	0,6%	99%	
'1701	Cane or beet sugar and chemically pure sucrose, in solid form	4	6	11	0,6%	44%	
'7216	Angles, shapes and sections of iron or non-alloy steel, n.e.s.	13	11	11	0,6%	74%	
'1517	Margarine, other edible mixtures or preparations of animal or vegetable fats or oils and edible ...	4	5	10	0,5%	62%	
'2837	Cyanides, cyanide oxides and complex cyanides	8	9	9	0,5%	100%	
'0207	Meat and edible offal of fowls of the species Gallus domesticus, ducks, geese, turkeys and ...	11	6	9	0,5%	19%	
'3921	Plates, sheets, film, foil and strip, of plastics, reinforced, laminated, supported or similarly ...	2	3	9	0,5%	38%	
'6907	Unglazed ceramic flags and paving, hearth or wall tiles; unglazed ceramic mosaic cubes and ...	9	7	9	0,5%	46%	
'3305	Preparations for use on the hair	7	6	8	0,5%	61%	
'3605	Matches (excluding pyrotechnic articles of heading 3604)	0	0	8	0,4%	97%	
'3923	Articles for the conveyance or packaging of goods, of plastics; stoppers, lids, caps and other ...	5	5	8	0,4%	27%	
'7217	Wire of iron or non-alloy steel, in coils (excluding bars and rods)	8	9	8	0,4%	95%	
'2402	Cigars, cheroots, cigarillos and cigarettes of tobacco or of tobacco substitutes	9	7	8	0,4%	14%	
'3304	Beauty or make-up preparations and preparations for the care of the skin, incl. sunscreen or ...	5	5	8	0,4%	40%	
'0102	Live bovine animals	0	4	8	0,4%	56%	
'2203	Beer made from malt	5	5	7	0,4%	89%	
'4814	Wallpaper and similar wallcoverings of paper; window transparencies of paper	6	4	7	0,4%	57%	
'4011	New pneumatic tyres, of rubber	9	8	7	0,4%	20%	

'2836	"Carbonates; peroxocarbonates ""percarbonates""; commercial ammonium carbonate containing ammonium ...	6	6	7	0,4%	91%	
'8704	Motor vehicles for the transport of goods, incl. chassis with engine and cab	2	5	6	0,3%	10%	
'3105	Mineral or chemical fertilisers containing two or three of the fertilising elements nitrogen, ...	4	5	6	0,3%	36%	
'7308	"Structures and parts of structures ""e.g., bridges and bridge-sections, lock-gates, towers, ...	3	5	6	0,3%	21%	
'3917	Tubes, pipes and hoses, and fittings therefor, e.g. joints, elbows, flanges, of plastics	3	3	6	0,3%	45%	
'0902	Tea, whether or not flavoured	5	5	6	0,3%	45%	
'4418	Builders' joinery and carpentry, of wood, incl. cellular wood panels, assembled flooring panels, ...	18	5	6	0,3%	73%	
'9403	Furniture and parts thereof, n.e.s. (excluding seats and medical, surgical, dental or veterinary ...	8	3	6	0,3%	43%	
'3916	Monofilament of which any cross-sectional dimension > 1 mm, rods, sticks and profile shapes, ...	4	3	6	0,3%	34%	
'8708	Parts and accessories for tractors, motor vehicles for the transport of ten or more persons, ...	6	5	6	0,3%	13%	
'6806	Slag-wool, rock-wool and similar mineral wools; exfoliated vermiculite, expanded clays, foamed ...	4	3	6	0,3%	97%	
'8516	Electric instantaneous or storage water heaters and immersion heaters; electric space-heating ...	4	3	6	0,3%	23%	
'2713	Petroleum coke, petroleum bitumen and other residues of petroleum oil or of oil obtained from ...	5	1	6	0,3%	51%	
'3208	Paints and varnishes, incl. enamels and lacquers, based on synthetic polymers or chemically ...	5	4	5	0,3%	52%	
'4819	Cartons, boxes, cases, bags and other packing containers, of paper, paperboard, cellulose wadding ...	7	5	5	0,3%	45%	
'1901	Malt extract; food preparations of flour, groats, meal, starch or malt extract, not containing ...	5	4	5	0,3%	63%	
'7213	Bars and rods of iron or non-alloy steel, hot-rolled, in irregularly wound coils	5	6	5	0,3%	97%	
'4412	Plywood, veneered panel and similar laminated wood (excluding sheets of compressed wood, cellular ...	4	5	5	0,3%	96%	
'2103	Sauce and preparations therefor; mixed condiments and mixed seasonings; mustard flour and meal, ...	3	4	5	0,3%	32%	
'1704	Sugar confectionery not containing cocoa, incl. white chocolate	4	4	5	0,3%	34%	
'2005	Other vegetables prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid, not frozen ...	3	4	5	0,3%	64%	
'4802	Uncoated paper and paperboard, of a kind used for writing, printing or other graphic purposes, ...	8	5	5	0,3%	58%	
'3401	Soap; organic surface-active products and preparations for use as soap, in the form of bars, ...	3	4	5	0,2%	42%	
'0803	Bananas, incl. plantains, fresh or dried	3	1	5	0,2%	27%	
'7304	Tubes, pipes and hollow profiles, seamless, of iron or steel (excluding products of cast iron)	1	31	4	0,2%	72%	
'6309	Worn clothing and clothing accessories, blankets and travelling rugs, household linen and articles ...	0	2	4	0,2%	83%	
'3920	Plates, sheets, film, foil and strip, of non-cellular plastics, not reinforced, laminated, ...	2	2	4	0,2%	28%	
'3002	Human blood; animal blood prepared for therapeutic, prophylactic or diagnostic uses; antisera ...	2	3	4	0,2%	24%	
'2101	Extracts, essences and concentrates, of coffee, tea or maté and preparations with a basis of ...	3	3	4	0,2%	50%	
'5407	Woven fabrics of synthetic filament yarn, incl. monofilament of \geq 67 decitex and with a cross ...	0	0	4	0,2%	6%	
'8450	Household or laundry-type washing machines, incl. machines which both wash and dry; parts thereof	5	6	4	0,2%	35%	
'3901	Polymers of ethylene, in primary forms	2	3	4	0,2%	30%	
'3820	Anti-freezing preparations and prepared de-icing fluids (excluding prepared additives for mineral ...	4	2	3	0,2%	62%	

'1107	Malt, whether or not roasted	3	3	3	0,2%	73%	
'8544	"Insulated ""incl. enamelled or anodised"" wire, cable ""incl. coaxial cable"" and other insulated ...	3	3	3	0,2%	17%	
'7323	Table, kitchen or other household articles, and parts thereof, of iron or steel; iron or steel ...	3	3	3	0,2%	27%	
'7227	Bars and rods of alloy steel other than stainless, hot-rolled, in irregularly wound coils	3	2	3	0,2%	100%	
'5904	Linoleum, whether or not cut to shape; floor coverings consisting of a coating or covering ...	0	2	3	0,2%	84%	
'3822	Diagnostic or laboratory reagents on a backing, prepared diagnostic or laboratory reagents ...	1	2	3	0,2%	29%	
'3306	"Preparations for oral or dental hygiene, incl. denture fixative pastes and powders; yarn used ...	4	3	3	0,2%	62%	
'8414	Air or vacuum pumps (excluding gas compound elevators and pneumatic elevators and conveyors); ...	2	1	3	0,2%	22%	
'3925	Builders' ware of plastics, n.e.s.	2	3	3	0,2%	29%	
'8481	Taps, cocks, valves and similar appliances for pipes, boiler shells, tanks, vats or the like, ...	2	2	3	0,1%	30%	
'7612	Casks, drums, cans, boxes and similar containers, incl. rigid or collapsible tubular containers, ...	1	1	3	0,1%	99%	
'6807	Articles of asphalt or of similar materials, e.g. petroleum bitumen or coal tar pitch	3	2	3	0,1%	92%	
'1003	Barley	0	0	3	0,1%	64%	
'3307	Shaving preparations, incl. pre-shave and aftershave products, personal deodorants, bath and ...	2	2	3	0,1%	52%	
'2403	"Manufactured tobacco and manufactured tobacco substitutes and ""homogenised"" or ""reconstituted"" ...	0	-	3	0,1%	82%	
'3903	Polymers of styrene, in primary forms	1	1	3	0,1%	74%	
'3926	Articles of plastics and articles of other materials of heading 3901 to 3914, n.e.s.	1	3	3	0,1%	15%	
'2309	Preparations of a kind used in animal feeding	3	3	3	0,1%	19%	
'2815	"Sodium hydroxide ""caustic soda"", potassium hydroxide ""caustic potash""; peroxides of sodium ...	2	2	3	0,1%	87%	
'8514	Industrial or laboratory electric furnaces and ovens, incl. those functioning by induction ...	0	0	3	0,1%	51%	
'1904	"Prepared foods obtained by the swelling or roasting of cereals or cereal products, e.g. corn ...	1	2	3	0,1%	62%	
'6401	Waterproof footwear with outer soles and uppers of rubber or of plastics, the uppers of which ...	2	2	2	0,1%	46%	
'7317	Nails, tacks, drawing pins, corrugated nails, staples and similar articles of iron or steel, ...	2	2	2	0,1%	83%	
'3902	Polymers of propylene or of other olefins, in primary forms	3	2	2	0,1%	29%	
'8413	Pumps for liquids, whether or not fitted with a measuring device (excluding ceramic pumps and ...	1	1	2	0,1%	12%	
'8528	Monitors and projectors, not incorporating television reception apparatus; reception apparatus ...	1	1	2	0,1%	18%	
'7019	Glass fibres, incl. glass wool, and articles thereof (excluding mineral wools and articles ...	4	2	2	0,1%	74%	

Tablo 1.2'de ise Kırgızistan'ın Rusya'dan ithalatının, Kırgızistan'ın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının %30 ve üzerinde olduğu mal grupları **açık kırmızı renk** ile; %60 ve üzeri olan mal grupları **koyu kırmızı renk** ile işaretlenmiştir.

Kriz dolayısıyla, Kırgızistan pazarında muhtemel fırsatların 2 temel kaynaktan doğabileceği değerlendirilmiştir:

- 1) Genel olarak Kırgızistan'ın Rusya'dan ithalata bağımlılık düzeyinin yüksek olduğu ürün gruplarında tedarik sıkıntılarından doğabilecek fırsatlar,

- 2) Özel olarak, Rusya'nın AB'ye bağımlı olduğu mal gruplarında yaşaması muhtemel tedarik sıkıntısının Kırgızistan'ın da aynı ürün gruplarında Rusya'da tedarikte sıkıntıya neden olmasından doğabilecek fırsatlar.

İlk olarak, Tablo 1.2 kapsamında Kırgızistan'ın hangi ürün gruplarında Rusya tedarikine bağımlı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. **İkinci olarak**, Tablo 1.1 ve 1.2'nin beraberce değerlendirilmesi sonucunda, Rusya'nın AB'ye bağımlı olduğu mal gruplarının hangilerinde Kırgızistan'ın da Rusya tedarikine bağımlı olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Kırgızistan'ın söz konusu bağımlılık seviyesinin, mevcut kriz ortamı ve yaptırımlar dolayısıyla Rusya'nın AB'den ithalatında zorluk yaşayabileceği aynı/benzer ürün gruplarında Kırgızistan'ın da Rusya'dan tedarik sıkıntısı yaşayabileceği varsayımından hareketle, Kırgızistan pazarında ihracatçılarımız için doğması muhtemel fırsatların ortaya konulması açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir

Tablo 1.2'de:

1) Kırgızistan'ın Rusya'dan ithalatının Kırgızistan'ın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının düzeyine göre, **yüksek fırsat düzeyi (kırmızı ile işaretli)** ve **orta/düşük fırsat düzeyi (sarı ile işaretli)** olarak;

2) Rusya'nın AB'den ithalatının, Rusya'nın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının yüksekliği ile Kırgızistan'ın Rusya'dan ithalatının, Kırgızistan'ın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının yüksekliğinin örtüştüğü ürün grupları, örtüşme düzeylerine göre **yüksek fırsat düzeyi (kırmızı renk ile işaretli)** ve **orta/düşük fırsat düzeyi (sarı renk ile işaretli)** olarak tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yapılan istatistiki incelemenin sonucunda, özellikle,

- Ayçiçeği tohumu, aspir veya pamuk tohumu yağı ve bunların fraksiyonları (rafine edilmiş olsun olmasın)
- Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları
- Kuru baklagiller (kabuğu soyulmuş veya bölünmüş olsun olmasın)
- Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer fırıncılık ürünleri (kakao içersin içermesin)
- Yonga (Lifli) levha, yönlendirilmiş lifli levha "OSB" ve benzeri ahşap ürünler
- "Tüpler, borular ve içi boş profiller" örneğinin, açık dikiş veya kaynaklı, perçinlenmiş veya benzer şekilde kapatılmış
- Genişliği ≥ 600 mm olan demir veya alaşımsız çelikten yassı haddelenmiş ürünler, sıcak haddelenmiş, kaplanmamış, ...
- Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutma veya dondurma ekipmanları, elektrikli veya diğer;
- Ahşap veya diğer odunsu maddelerden lif levha (reçineler veya reçinelerle aglomere edilmiş olsun olmasın)
- Uzunlamasına kesilmiş veya yontulmuş, dilimlenmiş veya soyulmuş, rendelenmiş, zımparalanmış veya uç mafsallı olsun veya olmasın
- Demir veya alaşımsız çelikten açılar, şekiller ve kesitler
- Margarin, hayvansal veya bitkisel katı veya sıvı yağların diğer yenilebilir karışımları veya müstahzarları
- Siyanürler, siyanür oksitler ve kompleks siyanürler
- Saçta kullanım için müstahzarlar
- Kibritler (3604 pozisyonundaki piroteknik eşyalar hariç)
- Rulo halinde demir veya alaşımsız çelikten teller (çubuklar hariç)

- Malttan yapılan bira
- Karbonatlar; peroksokarbonatlar "perkarbonatlar"; ticari amonyum karbonat
- İnşaatçıların ahşap doğramaları ve marangozluğu (hücreli ahşap paneller, montajlı döşeme panelleri dâhil)
- Malt özü; un, kabuğu çıkarılmış tane, nişasta veya malt özü içeren gıda müstahzarları
- Demir veya alaşımsız çelikten, sıcak haddelenmiş, düzensiz sargılı çubuklar
- Kontrplak, kaplamalı panel ve benzeri lamine ahşap (sıkıştırılmış ahşap levhalar hariç)
- Sirke veya asetik asitten başka şekilde hazırlanmış veya konserve edilmiş diğer sebzeler (dondurulmamış)
- Demir veya çelikten dikişsiz borular, borular ve içi boş profiller (dökme demirden mamul ürünler hariç)
- Yıpranmış giysi ve giysi aksesuarları, battaniyeler ve seyahat kilimleri, ev tekstili ve eşyalar

ürün gruplarında, Kırgızistan'ın Rusya'dan mal tedarikinde zorluk yaşama ihtimaline istinaden, Kırgızistan pazarının ihracatçılarımız açısından belirli düzeylerde fırsatlar doğurabileceği değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu ürün grupları yalnızca 2021 yılı istatistiklerine dayalı tahmini olarak gerçekleştirilmiş olup, pazardaki fiili durumun ayrıca araştırılması gerekmektedir.

Diğer taraftan,

- Güzellik veya makyaj müstahzarları ve cilt bakımı için müstahzarlar, güneş kremi dâhil.
- Kağıt, karton, selüloz vatkadandan kartonlar, kutular, kasalar, torbalar ve diğer ambalaj kaplar...
- Kağıt ürünleri,
- Organik yüzey aktif maddeler (sabun hariç); yüzey aktif müstahzarlar, yıkama müstahzarları,
- Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları
- Gıda müstahzarları
- Saçta kullanım için müstahzarlar
- Malttan yapılan bira
- Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer fırıncılık ürünleri (kakao içerir içermez)
- Hijyenik havlular (pedler) ve tamponlar, bebekler için peçeteler ve peçete astarları ve benzeri eşyalar
- Sırsız seramik bayraklar ve kaldırım taşları, ocak veya duvar karoları; sırsız seramik mozaik küpler
- Tıraş müstahzarları, dahil. tıraş öncesi ve sonrası ürünler, kişisel deodorantlar,
- Sos ve müstahzarları; karışık çeşniler ve karışık baharatlar; hardal unu,
- Malt özü; un, kabuğu çıkarılmış tane, nişasta veya malt özü içeren gıda müstahzarları
- Sirke veya asetik asitten başka şekilde hazırlanmış veya konserve edilmiş diğer sebzeler (dondurulmamış)
- Boyalar ve vernikler, dahil. sentetik polimerlere dayalı veya kimyasal olarak emayeler ve cilalar...
- Sular, ilave şeker veya diğer tatlandırıcılar içeren maden suları ve gazlı sular dâhil.

ürün gruplarında ise, Rusya'nın AB'den; buna bağlı olarak da Kırgızistan'ın Rusya'dan mal tedarikinde zorluk yaşama ihtimaline istinaden, Kırgızistan pazarının ve hatta Kırgızistan üzerinden Rusya pazarının ihracatçılarımız açısından fırsatlar doğurabileceği değerlendirilmektedir. Yukarıdaki

çalışmaya benzer şekilde, söz konusu ürün grupları yalnızca 2021 yılı istatistiklerine dayalı tahmini olarak gerçekleştirilmiş olup, pazardaki fiili durumun ayrıca araştırılması gerekmektedir.

Yapılan istatistiki inceleme sonucu ihracatçılarımız açısından fırsat potansiyeli arz eden yukarıdaki ürün gruplarına ilişkin olarak tacir, üretici ve ithalatçı bazı firmalar ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, pazardaki fiili duruma ilişkin bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Yapılan görüşmeler ve araştırmalar neticesinde, genel olarak, Kırgızistan pazarında Rusya menşeli ithalata ilişkin çok önemli seviyede tedarik sıkıntılarının yaşanmadığı izlenimi edinilmiştir. Bununla birlikte, bazı ürün gruplarında zaman zaman kısmi tedarik sıkıntılarının ve fiyat artışlarının yaşandığı öğrenilmiştir. **Bu kapsamda,**

- a) **Kakao içeren şekerlemeler ve diğer şekerleme ürünlerine ilişkin olarak,** Rusya'dan gıda ürünleri tedarik eden şirketler ile yapılan görüşmede, Rusya-Ukrayna krizi sonrası Rusya'dan ithal edilen şekerleme ürünleri fiyatlarının yaklaşık %50 arttığı ve artmaya da devam etmesinin beklendiği bildirilmiştir. Yapılan araştırmalara göre, söz konusu artışların sebeplerinden birinin hammadde temininde yaşanan zorluklar olduğu; örneğin Rus üreticilerin toz şeker, kakao, meyve ve krem dolguları ile üretim kalıplarında ithalata bağımlı oldukları, dolayısıyla toz şeker fiyatları % 82, kakao %60, meyve ve krem dolguları %30, üretim kalıpları fiyatlarının %100 arttığını açıklanmıştır. Bu tür hammaddelerin Rusya'da üretilmediği ve benzerlerinin de temin edilemediği belirtilmektedir. Özellikle Avrupa'dan hammadde temini konusunda sıkıntılar yaşandığı bilgisi edinilmiştir. Ayrıca, Rusya'ya karşı uygulanan yaptırımlar nedeniyle ortaya çıkan kur sorunları diğer bazı gıda ürünlerinde olduğu gibi şekerleme ürünleri fiyatlarının da artmasına sebep olmaktadır.

Şekerleme piyasasının yaklaşık %70'lik payını Rus ürünlerinin aldığı tahmin edilmektedir. Bunun temel sebeplerinden biri, Sovyetler döneminden beri kalan damak tadı alışkanlığıdır. Özellikle Rusya'nın Rot Front, Kransiy Oktyabr, Babaevskiy gibi markaları yerel halk arasında bilinen ve tercih edilen markalar olarak bilinmektedir. Diğer taraftan Mars ve Nestle tarafından sunulan şekerleme ürünleri de yerel halk arasında tercih edilen ürünler olmasına rağmen, fiyat açısından yüksek olarak kalmaktadır. Kırgızistan'da genellikle törenlerde (düşün, cenaze v.b.) dökme şekerleme ürünlerinin yaygın kullanılması nedeniyle, şekerleme fabrikaları Kırgız yerel pazarına uygun olarak dökme şekerleme ürünleri de üretmeye başlamıştır. Genel olarak, yerel müşterinin şekerleme ürünleri tercihinde fiyat önemli belirleyici faktör olarak devam etmektedir. Zincir marketlerdeki şekerleme bölümüne baktığımızda, indirimlerin yapıldığı ve promosyon tanıtımlarının düzenlendiği her zaman dikkat çekmektedir.

Türk şekerleme ürünlerinin potansiyeli açısından değerlendirildiğinde, gıda ürünleri tedarikçi şirketlerden alınan bilgilere göre, eski zamanlarda Türkiye'den genellikle kakao değil kokolin karışımı üretilen nispeten kalitesiz Türk şekerleme ürünleri ithal edildiği ve Kırgız tüketicileri tarafından Türk şekerleme ürünlerinin düşük kaliteli olarak algılandığı bilgisi alınmıştır. Hâlihazırda, her tedarik ve zincir marketlerde olmamasına rağmen bilinen bazı Türk markaları piyasada satılmaktadır. Ayrıca, tedarikçiler Türkiye'den orta ve yüksek kaliteli şekerleme ürünleri ithal edildiğinde Avrasya Ekonomik Birliği (AEB) gümrük vergileri ve navlun masrafları dikkatte alındığında yerel piyasada Rus ve Kazak ürünlerine kıyasla fiyat rekabetinin zor olabileceğini bildirmişlerdir. Özellikle, şekerleme ürünlerin dağıtımını, rafların kiralanması ve sürekli tanıtım kampanyasının yapılması gerekmekte olup, tedarikçiler söz konusu masrafların çok yüksek olduğunu bildirmişlerdir. AEB Gümrük Tarife Kanunu'nda 18.06 GTİP altında yer alan ürünlerin bazıları için için %5 oranında; bazı ürünler

için ise 0,20 Avro/kg tutarında spesifik vergi uygulandığı görülmüştür. Ayrıca %12 KDV uygulanmaktadır. Bu bağlamda, Rusya krizi etkisi ile belli sebeplerden dolayı iç üretim kapasitesinin azalması beklenirken, Türk şekerleme ürünleri için bir pazar potansiyeli olabileceği değerlendirilmekle birlikte, ihracatçılarımızın nakliye, gümrük vergisi ve tanıtım maliyetlerinin de yüksek olabileceğini göz önünde tutmaları ve pazara giriş çalışmalarında bu hususlara dikkate etmelerinde fayda görülmektedir.

- b) **Endüstriyel buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutma veya dondurma ekipmanlarına ilişkin olarak**, bazı firmalar Rusya'dan ürün tedarikinde herhangi bir sıkıntı yaşanmadığını bildirirken; bazı firmalar Kırgızistan pazarında önce fiyat artışlarının yaşandığını; sonrasında tedarikte sorunlarla karşılaştığı bilgisini aktarmışlardır.
- c) **Madeni yağlara ilişkin olarak**, esas tedarikçiler Rusya ve Kazakistan olmakla birlikte, son iki yılda Ermenistan'dan da ithalatın hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Avrupa ve diğer ülkelerden gelen ürünler Rusya ve Kazakistan'da yerleşik tedarik zincirleri aracılığıyla temin edilmektedir. Mevcut kriz dikkate alındığında, Rus motor yağı üreticilerinin bile hammadde temini sorunları nedeniyle üretimlerini azaltmalarının beklendiği bilgisi edinilmiştir.
- d) **Otomotiv sanayii ürünlerine ilişkin olarak**, Avrupa kökenli üreticilerin Rusya'ya mal gönderimini veya Rusya'da üretimi bulunan bahse konu firmaların üretimi durdurması durumunda Rusya'nın kendi pazarına yeterli mal tedarik edememesi nedeniyle aynı ürünleri Kırgızistan pazarına da sağlayamama ihtimali söz konusu olabilecektir. Nitekim, bu yönde adımların atıldığına dair sinyaller basında yer almaya başlamıştır. Örneğin Mercedes, BMW, Ford ve Volkswagen gibi oto üreticileri hem Rusya'daki üretimlerini hem de Rusya'ya mal ihracını durdurma kararı almışlardır.¹
- e) **Medikal ürünler, ilaç, tek kullanımlık ürünler, dişçilik ürünleri ve dezenfektanlar** Kırgızistan'da her zaman talep edilen ürünlerdir. Tedarikte fiyat her zaman önemli bir faktördür. Genellikle Türk üretici ve ihracatçılar için Kırgızistan küçük pazar olarak algılanmaktadır. Ancak Kırgızistan'ın AEB'ye üyeliği ile diğer üye ülke pazarlarına gümrük vergisi tavizleri ile erişim imkânı bulunması dolayısıyla yaklaşık 180 milyon kişilik bir pazar olarak görülmesi gerekmektedir. Tıbbi malzeme ve ilaçlarda Kırgızistan pazarının %99'u ithalata dayalıdır. İthalat Çin başta olmak üzere, Güney Kore, Almanya, Hindistan ve diğer ülkelerden gerçekleştirilmektedir. Tıbbi malzeme ve ilaçların ithalatı izne tabi olup, izin alma süreci AEB Komisyonu kapsamında yapılmaktadır. Gerekli izinleri aldıktan sonra AEB üye ülkelere de ayrı bir izin almadan ihraç edilebilmektedir. Mevcut kriz dolayısıyla, Rusya'nın da özellikle Avrupa menşeli/markalı tıbbi ürünlerin bir kısmını Kırgız pazarından temin etmeye başladığı bilgisi edinilmiştir.
- f) **Margarin, ahşap lflı levhalar, seramik karolar, kağıtlar/kraft kağıtlar ve duvar kağıtlarına ilişkin olarak**, Rusya'dan tedarikte çok önemli sorunlarla karşılaşılmamakla birlikte nispeten önemli düzeyde fiyat artışlarının yaşandığı bilgisi edinilmiştir.

¹ [Ukraine-Russia war: Moscow bans exports of cars, auto parts | Auto News \(hindustantimes.com\)](https://www.hindustantimes.com/ukraine-russia-war/moscow-bans-exports-of-cars-auto-parts/)

2.Ukrayna-Kırgızistan Ticareti

Tablo 2- Kırgızistan'ın Ukrayna'dan ve Tüm Dünya'dan İthalatı (Bin ABD Doları)

HS 4 Kodu	Ürün Grubu	Kırgızistan'ın Ukrayna'dan İthalatı			KG'in Ukrayna'dan İthalatının Dünya İthalatı İçindeki Payı
		2019	2020	2021	2021
'TOTAL	All products	48.423	50.235	54.599	1,0%
'0207	Meat and edible offal of fowls of the species Gallus domesticus, ducks, geese, turkeys and ...	9.031	17.107	25.149	53,8%
'3004	"Medicaments consisting of mixed or unmixed products for therapeutic or prophylactic uses, ...	6.243	8.821	7.870	4,7%
'1901	Malt extract; food preparations of flour, groats, meal, starch or malt extract, not containing ...	3.093	3.333	2.593	31,7%
'1704	Sugar confectionery not containing cocoa, incl. white chocolate	3.058	2.654	2.327	16,6%
'4814	Wallpaper and similar wallcoverings of paper; window transparencies of paper	880	1.907	2.264	18,4%
'7326	Articles of iron or steel, n.e.s. (excluding cast articles)	2	2	1.938	21,3%
'1806	Chocolate and other food preparations containing cocoa	2.229	1.531	1.686	3,9%
'1905	Bread, pastry, cakes, biscuits and other bakers' wares, whether or not containing cocoa; communion ...	1.008	662	773	1,9%
'8507	Electric accumulators, incl. separators therefor, whether or not square or rectangular; parts ...	800	564	772	6,6%
'7310	"Tanks, casks, drums, cans, boxes and similar containers, of iron or steel, for any material ...	0	0	653	71,1%
'3002	Human blood; animal blood prepared for therapeutic, prophylactic or diagnostic uses; antisera ...	51	358	574	3,7%
'0202	Meat of bovine animals, frozen	52	0	534	39,9%
'8528	Monitors and projectors, not incorporating television reception apparatus; reception apparatus ...	388	565	380	2,9%
'3923	Articles for the conveyance or packaging of goods, of plastics; stoppers, lids, caps and other ...	95	103	368	1,2%
'8708	Parts and accessories for tractors, motor vehicles for the transport of ten or more persons, ...	13	134	329	0,8%
'9403	Furniture and parts thereof, n.e.s. (excluding seats and medical, surgical, dental or veterinary ...	21	8	254	1,9%
'6907	Unglazed ceramic flags and paving, hearth or wall tiles; unglazed ceramic mosaic cubes and ...	115	61	252	1,3%
'8471	Automatic data-processing machines and units thereof; magnetic or optical readers, machines ...	12	0	230	1,0%
'8418	Refrigerators, freezers and other refrigerating or freezing equipment, electric or other; heat ...	127	156	229	0,8%
'3208	Paints and varnishes, incl. enamels and lacquers, based on synthetic polymers or chemically ...	48	183	227	2,2%
'2710	Petroleum oils and oils obtained from bituminous minerals (excluding crude); preparations containing ...	11	44	189	0,0%
'4411	Fibreboard of wood or other ligneous materials, whether or not agglomerated with resins or ...	0	0	180	0,9%
'8210	Hand-operated mechanical devices, of base metal, weighing <= 10 kg, used in the preparation, ...	160	176	160	71,4%
'8547	Insulating fittings for electrical machines, appliances or equipment, being fittings wholly ...	182	130	152	62,3%

'8413	Pumps for liquids, whether or not fitted with a measuring device (excluding ceramic pumps and ...	266	779	149	0,7%
'8406	Steam turbines and other vapour turbines; parts thereof	0	0	146	100,0%
'3305	Preparations for use on the hair	114	207	143	1,0%
'0406	Cheese and curd	834	359	138	2,8%
'2204	Wine of fresh grapes, incl. fortified wines; grape must, partly fermented and of an actual ...	19	81	124	3,8%
'4821	Paper or paperboard labels of all kinds, whether or not printed	82	43	124	4,8%
'8516	Electric instantaneous or storage water heaters and immersion heaters; electric space-heating ...	66	23	121	0,5%
'8538	Parts suitable for use solely or principally with the apparatus of heading 8535, 8536 or 8537, ...	7	30	117	8,3%
'7322	Radiators for central heating, non-electrically heated, and parts thereof, of iron or steel; ...	5	3	114	7,1%
'8537	Boards, panels, consoles, desks, cabinets and other bases, equipped with two or more apparatus ...	0	240	106	0,9%
'3401	Soap; organic surface-active products and preparations for use as soap, in the form of bars, ...	106	40	102	0,9%
'4911	Printed matter, incl. printed pictures and photographs, n.e.s.	167	65	102	1,7%
'3304	Beauty or make-up preparations and preparations for the care of the skin, incl. sunscreen or ...	53	55	100	0,5%
'4810	"Paper and paperboard, coated on one or both sides with kaolin ""China clay"" or other inorganic ...	0	0	97	3,2%
'9026	Instruments and apparatus for measuring or checking the flow, level, pressure or other variables ...	0	1	94	6,0%
'6802	Monumental or building stone, natural (excluding slate), worked, and articles; mosaic cubes ...	0	46	93	8,1%
'0102	Live bovine animals	0	0	93	0,7%
'8419	Machinery, plant or laboratory equipment whether or not electrically heated (excluding furnaces, ...	135	28	92	1,4%
'9619	Sanitary towels (pads) and tampons, napkins and napkin liners for babies, and similar articles, ...	61	274	92	0,3%
'1601	Sausages and similar products, of meat, offal or blood; food preparations based on these products	0	0	88	4,7%
'8601	Rail locomotives powered from an external source of electricity or by electric accumulators	0	0	87	100,0%
'3307	Shaving preparations, incl. pre-shave and aftershave products, personal deodorants, bath and ...	35	68	84	1,6%
'8481	Taps, cocks, valves and similar appliances for pipes, boiler shells, tanks, vats or the like, ...	2	42	82	0,9%
'8422	Dishwashing machines; machinery for cleaning or drying bottles or other containers; machinery ...	455	442	82	1,8%
'8309	Stoppers, caps and lids, incl. crown corks, screw caps and pouring stoppers, capsules for bottles, ...	100	51	80	4,5%
'9031	Measuring or checking instruments, appliances and machines not elsewhere specified in chapter ...	5	9	80	3,6%
'2208	Undenatured ethyl alcohol of an alcoholic strength of < 80%; spirits, liqueurs and other spirituous ...	127	28	79	1,4%
'8438	Machinery, not specified or included elsewhere in this chapter, for the industrial preparation ...	21	5	72	1,5%
'8535	Electrical apparatus for switching or protecting electrical circuits, or for making connections ...	0	8	71	6,0%
'3503	Gelatin, whether or not in square or rectangular sheets, whether or not surface-worked or coloured, ...	0	0	68	41,2%
'1904	"Prepared foods obtained by the swelling or roasting of cereals or cereal products, e.g. corn ...	0	17	66	1,6%

'8433	Harvesting or threshing machinery, incl. straw or fodder balers; grass or hay mowers; machines ...	18	0	64	0,7%
'8421	Centrifuges, incl. centrifugal dryers (excluding those for isotope separation); filtering or ...	22	39	62	0,4%
'3006	Pharmaceutical preparations and products of subheadings 3006.10.10 to 3006.60.90	67	61	57	1,8%
'3926	Articles of plastics and articles of other materials of heading 3901 to 3914, n.e.s.	15	9	55	0,3%
'3924	Tableware, kitchenware, other household articles and toilet articles, of plastics (excluding ...	0	0	50	0,5%
'0504	Guts, bladders and stomachs of animals (other than fish), whole and pieces thereof, fresh, ...	0	0	49	33,3%
'8504	Electrical transformers, static converters, e.g. rectifiers, and inductors; parts thereof	352	0	49	0,4%
'8479	Machines and mechanical appliances having individual functions, not specified or included elsewhere ...	0	237	47	0,9%
'8483	Transmission shafts, incl. camshafts and crankshafts, and cranks; bearing housings and plain ...	41	0	45	0,6%
'8523	"Discs, tapes, solid-state non-volatile storage devices, ""smart cards"" and other media for ...	34	13	44	2,0%
'8414	Air or vacuum pumps (excluding gas compound elevators and pneumatic elevators and conveyors); ...	185	52	43	0,3%
'4014	Hygienic or pharmaceutical articles, incl. teats, of vulcanised rubber (excluding hard rubber), ...	27	3	41	2,7%
'7315	Chain and parts thereof, of iron or steel (excluding watch chains, necklace chains and the ...	3	5	39	6,6%
'1008	Buckwheat, millet, canary seed and other cereals (excluding wheat and meslin, rye, barley, ...	0	25	36	4,8%
'2106	Food preparations, n.e.s.	1	2	36	0,1%
'9022	Apparatus based on the use of X-rays or of alpha, beta or gamma radiations, whether or not ...	0	1	33	1,0%
'4016	Articles of vulcanised rubber (excluding hard rubber), n.e.s.	2	38	32	0,7%
'8484	Gaskets and similar joints of metal sheeting combined with other material or of two or more ...	0	0	30	2,6%
'8431	Parts suitable for use solely or principally with the machinery of heading 8425 to 8430, n.e.s.	14	0	29	0,1%
'4009	Tubes, pipes and hoses, of vulcanised rubber other than hard rubber, with or without their ...	4	19	29	1,2%
'2206	Cider, perry, mead and other fermented beverages and mixtures of fermented beverages and non-alcoholic ...	0	0	29	9,1%
'9401	Seats, whether or not convertible into beds, and parts thereof, n.e.s. (excluding medical, ...	0	0	27	0,5%
'3906	Acrylic polymers, in primary forms	18	13	27	0,7%
'8208	Knives and cutting blades, of base metal, for machines or for mechanical appliances	15	0	24	6,1%
'0402	Milk and cream, concentrated or containing added sugar or other sweetening matter	72	19	22	2,8%
İlk 80 Ürün Toplamı		31.169	41.979	54.168	3,2%
Diğerleri		17.254	8.256	431	0,01%

Mevcut kriz dolayısıyla Ukrayna'nın Kırgızistan pazarına ihraç ettiği ürünleri sağlamada zorluklar yaşayabileceği de muhtemel bir durumdur. Bu bağlamda, 2021 yılı verilerine göre Ukrayna'nın Kırgızistan pazarına tedarik ettiği başlıca ürün grupları olan **“et ürünleri”, “ilaçlar”, “malt özü; un, kabuğu çıkarılmış tane, nişasta veya malt özü içeren gıda müstahzarları”, “şeker ve şekerlemeler”, “duvar kâğıtları”, “döküm olmayan demir ve çelik ürünleri”, “demir veya çelikten tanklar, fiçiler, variller, teneke kutular, kutular ve benzeri kaplar”, “adi metalden, <= 10 kg ağırlığında, elle çalıştırılan mekanik cihazlar makine-kazan ve parçaları”, “Elektrikli makineler, cihazlar veya ekipmanlar için yalıtım parçaları”, “buhar türbinleri ve parçaları”** gibi mal gruplarının ihracatçılarımız açısından muhtemel fırsat ürünleri olarak ön plana çıkabileceği değerlendirilmektedir. Söz konusu fırsatlara ilişkin haberlerin basında da yer bulduğu gözlenmiştir. Radio Free Europe'un konuya dair haberinde, “Rusya ve Ukrayna arasındaki yıkıcı bir askeri çatışmanın, Kırgızistan'ın Kırgızistan ile yıllık 100 milyon dolarlık ticaret cirosu olan Ukrayna ile olan ekonomik bağlarını da etkileyebileceği belirtilerek, Kırgızistan'ın, Ukrayna'dan askeri bir çatışmadan etkilenebilecek çok sayıda ilaç, un, et ve şekerleme ürünü satın aldığı vurgulanmıştır.”

Mezkûr fırsatlar bağlamında, özellikle Kırgızistan'ın Ukrayna'dan ithalatının, Kırgızistan'ın tüm dünyadan yapmış olduğu ithalat içinde değer bazındaki payının nispeten daha yüksek olduğu **et ürünleri, malt özü, ile şeker ve şekerleme ürünleri, “duvar kâğıtları” ve “döküm olmayan demir ve çelik ürünleri”** mal gruplarının nispeten daha önemli potansiyel arz edebileceği muhtemeldir.